

PROBLEMATICA CONSERVĂRII ȘI RESTAURĂRII A DOUĂ EXEMPLARE - EVANGHELIE - 1697 - SNAGOV

Marioara ZISU
Cornelia ILIESCU

În laboratorul de hârtie, în cursul anului 1996 s-au conservat și restaurat două exemplare - Evanghelie, aparținând Muzeului de Istorie Ploiești.

Datorită condițiilor improprii de păstrare și a intervențiilor neștiințifice pe aceste exemplare, cărțile au prezentat următoarea **stare de conservare**:

Primul exemplar, Evanghelie 1697, Snagov, cu nr.inv.18829 / 343 a prezentat deteriorări de natură biologică și fizico-chimică, fără copertă, cu prima pagină ruptă pe jumătate, colțuri cu patina funcțională accentuată, halouri de umezeală pronunțate în partea superioară și la exteriorul filelor; frecvente urme și depozite de ceară, pete de mușgai și de muște; file arse la partea superioară, fragilizarea accentuată a filelor la colțuri, cu lipsuri din volum (primele 11 file și ultimele 9 file); însemnări diverse cu cerneală neagră și creion.

Cel de-al **doilea exemplar**, Evanghelie 1697, Snagov, cu nr. inv. 17925/341 și-a pierdut unitatea, lipsește foaia de titlu, prezintă primele două file nenumerate; cu file rupte, pătate, fragilizate; însemnări cu tuș, creion, pix, ștampile care în unele locuri tușul a migrat pătând filele. Pe unele file se observă halouri de umezeală ce au dus la distrugerea acestora la cotor și în partea inferioară. Urmele atacului de mușgai sunt vizibile în zona cotorului, partea inferioară și superioară a unor file; prezintă numeroase depozite și pete de ceară.

Cartea a fost legată în copertă de piele cu urme de decor pe ambele fețe, cu scoarțe de lemn. Pielea complet deshidratată, cu lipsuri, plieri, crăpături adânci. Scoarța a doua de lemn ruptă pe jumătate. Ultimele file grav afectate de umezeală sunt pătate ca urmare a migrării colorantului din pielea copertii și pătrunderea acestuia în filă.

Cărțile au fost lucrate în paralel de cei doi restauratori bloc carte.

Dezinfecția s-a făcut la ambele cărți cu formaldehidă în etuvă pentru blocul de carte, coperta din piele a celui de al doilea volum a fost desprinsă și dezinfectată separat.

Curățirea uscată s-a realizat cu ajutorul unor pensule plate și tampoane de tifon. Datorită atacului biologic puternic s-a recurs la curățirea filă cu filă folosind tampoane de vată sau tifon înmuiate în soluție de formol 2%.

După numerotarea filelor și *desfacerea blocului de carte* în fascicule s-a constatat intervenția empirică de consolidare a filelor prin lipirea unor benzi de hârtie cu textura asemănătoare, în special la cotor, dar și la filele din blocul cărții. Aceasta dovedește că cele două cărți nu au prezentat legătura originală, ele fiind relegate.

Dificultatea a crescut în momentul trecerii la *tratamentele de curățire umedă*, având

în vedere intervențiile anterioare pe volume cât și fragilizarea filelor datorată atacului biologic.

Benzile folosite la *consolidare*, datorită lipirii lor cu pap de făină în amestec cu un alt adeziv (probabil clei animal) în strat foarte gros, nu s-a putut îndepărta în baia de curățire la umed, în unele cazuri intervenindu-se prin acțiune mecanică pe suport de hârtie de filtru prin tamponări repetate cu o soluție slabă de CMC. La unele file a fost necesară consolidarea fisurilor cu vâl japonez pentru păstrarea unității acestora.

Prin îndepărtarea benzilor de consolidare unitatea filelor a fost afectată mult și pentru refacerea acestora s-a recurs la compararea dimensiunii filelor în cadrul fiecărui exemplar.

Restaurarea s-a efectuat cu hârtie japoneză de dimensiune adecvată la hârtia suport de text prin metoda “la dublu”.

Integrarea numeroaselor fragmente de filă pentru redarea unității acestora a fost foarte dificilă în procesul de restaurare.

Gradul mare de fragilizare al suportului de text a făcut dificilă îndepărtarea surplusului de hârtie japoneză din jurul petecului completat la dublu.

După presarea finală s-au refăcut fasciculele și blocul cărții a fost predat în atelierul de legătorie pentru refacerea legăturii cărții.

Având în lucru cele două exemplare în același timp, prin analogie s-a putut verifica numerotarea corectă și continuitatea textului în anumite cazuri.

În concluzie lucrarea prezintă dificultățile și modul defectuos de lucru în problematica conservării și restaurării celor două exemplare.